

Toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelma

Kaupunginhallitus 11.03.2024 § 58
119/00.01.03.03/2024

Valmistelija talous- ja hallintojohtaja

Kaupunginhallituksen päätökseen on vuoden 2024 talousarvion käsittelyn yhteydessä 13.11.2023 kirjattu, että taloussuunnitelman vuosille 2024-2026 ollessa merkittävästi alijäämäinen, tulee välittömästi talousarvion hyväksymisen jälkeen käynnistää kaupungin toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelman laatiminen. Kehittämissuunnitelmasta tehdään erillinen päätös.

Tilintarkastaja on vuoden 2023 välitilintarkastusraportissa suositellut, että kaupunki käynnistää talouden tasapainottamistoimet kuntalain 110 §:n näkökulma huomioiden. Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä ja taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmavuosille 2024-2026 on ennakoitu 7,7 milj. euron alijäämä, mikä osoittaa, että kuntalain 110 § noudattamisesta ei voida varmistua, ja kaupungin tulisi viipymättä käynnistää toimet talouden tasapainottamiseksi. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kaupungin taseessa oli ylijäämää 7,1 milj. euroa, joten se ei riitä taloussuunnitelmakauden alijäämiin. Vuoden 2023 tilinpäätös osoittaa ylijäämää 1,6 milj. euroa, joten taseyli jäämän määrä on noin 8,7 milj. euroa.

Taloussuunnitelman 2024-2026 mukaan kaupungin vuosittaiset tuloslaskelmat osoittavat kaikkina vuosina alijäämää välillä 2,2-2,8 milj. euroa. Taloussuunnitelmaan on laskettu mukaan palkankorotusvaraukset, mutta ei muuta meno- tai palvelutason kasvua. Näin laskettu vuosittainen menojen kasvu edellisvuoteen verrattuna on vuonna 2024 6,2 % (2,1 M€), 2025 2,7 % (0,1 M€) ja 0,9 % vuonna 2026 (0,3 M€). Ilman talouden tasapainottamistoimenpiteitä ei vuosina 2025-2026 kuitenkaan päästä näin pieniin menokasvuihin, koska palvelujen sekä aineiden ja tarvikkeiden kustannukset väistämättä kasvavat yleisen hintatason muutoksen vuoksi.

Oriveden kaupungin vuoden 2024 talousarvion mukaan kaupungin kaikki tulot ovat 37,2 milj. euroa sekä menot ja poistot 40,2 milj. euroa. Kaupunginhallituksen menot ovat 5,4 milj. euroa (13 % menoista), lasten ja nuorten lautakunnan 17,8 milj. euroa (44 %), hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunnan 4,1 milj. euroa (10 %) ja teknisen lautakunnan 8,6 milj. euroa (22 %).

Kaupungin toiminnan tuotoista merkittävin erä on verotulot, joiden kehitys vastaavana aikana on Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan vuonna 2024 -2,2 % (-0,5 M€) ja kasvavat vuosina 2025 0,5 % (0,1 M€) ja 2026 3,0 % (0,6 M€). Verotulojen osuus kaikista kaupungin tuotoista on noin 55 %. Kaupungin maksuina ja myyntituottoina perimien tulojen osuus on 29 % ja valtionosuuksien 14 %. Valtionosuuksiin on ennakkotietojen perusteella tulossa uudistus taloussuunnittelukaudella ja niiden määrän ei ennusteta kasvavan. Myös väkiluvun väheneminen aiheuttaa valtionosuuksien vähenemistä tulevaisuudessa.

Kaupungin investointitasot ovat olleet melko matalia, joten tuloslaskeman kautta jäävän investointien rahoituksen jäädessä heikoksi on investointeja jouduttu rahoittamaan omaisuutta myymällä tai pitkäaikaista lainaa lisäämällä. Lainakannan lisäys tuo mukanaan tuloslaskelman tasapainoon paineita kasvavien korkokulujen kautta. Korkokulut ovat viime vuoden aikana kasvaneet merkittävästi myös yleisen korkotason nousun vuoksi.

Lisäksi merkittävät investoinnit lisäävät paineita tilikauden tulokseen poistojen lisääntymisen kautta. Esimerkiksi Rovastinkankaan koulun suunniteltu 7,5 milj. euron laajennus lisää valmistumisensa jälkeen poistoja 0,38 milj. euroa vuodessa.

Oriveden kaupungin toiminnallisessa taloudessa on siis noin 2,0 milj. euron rakenteellinen tasapainotustarve tulojen ja menojen välillä, joka tulisi saada korjattua joko tuloja lisäämällä tai menoja/poistoja/korkokuluja vähentämällä.

Kaupungin talouden vakiinnuttamiseksi on tarkoituksenmukaista laatia pidemmän aikavälin toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelma. Tätä varten tulee perustaa ohjausryhmä, jossa on edustus luottamushenkilöistä, ammattijärjestöistä sekä viranhaltijoista. Ohjausryhmän tehtävänä on määritellä tarvittavien taloudellisten toimenpiteiden laajuus ja aikataulu sekä kehittämissuunnitelman etenemistapa.

Toimivalta

kuntalaki 110 §

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. merkitä tiedoksi edellä olevan ja kokouksessa annettavan selvityksen toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelmasta.

2. nimetä toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelman ohjausryhmään kaupunginvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat, kaksi yhteistä edustajaa niistä valtuustoryhmistä, jotka eivät ole edustettuina puheenjohtajistossa, yhden yhteisen edustajan ammattijärjestöistä sekä kaupunginjohtajan, talous- ja hallintojohtajan sekä henkilöstö- ja hallintopäällikön.

3. nimetä ohjausryhmän puheenjohtajaksi kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajaksi kaupunginhallituksen varapuheenjohtajan. Henkilöstö- ja hallintopäällikkö toimii ohjausryhmän sihteerinä.

4. valtuuttaa kaupunginjohtajan tarvittaessa antamaan palvelualueille tarvittaessa valtuudet käyttää ulkopuolista asiantuntijapalvelua, jota saatetaan tarvita esim. omaisuuden arvonmäärittämisessä.

5. antaa palvelualueille tehtäväksi selvittää omassa toiminnassaan tai taloudessaan toteutettavista kehittämistoimenpiteistä.

6. valtuuttaa kaupunginjohtajan ja talous- ja hallintojohtajan antamaan tarkempaa ohjausta kehittämissuunnitelman laatimiseksi ohjausryhmän linjausten pohjalta.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti

1. merkitä tiedoksi edellä olevan ja kokouksessa annettavan selvityksen

toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelmasta.

2. nimetä toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelman ohjausryhmään kaupunginvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat, kaksi yhteistä edustajaa (Vasemmisto ja Perussuomalaiset) ja varaedustajat (Vihreät ja Kristillisdemokraatit) niistä valtuustoryhmistä, jotka eivät ole edustettuina puheenjohtajistossa, yhden yhteisen edustajan ja varaedustajan ammattijärjestöistä sekä kaupunginjohtajan, talous- ja hallintojohtajan sekä henkilöstö- ja hallintopäällikön. Henkilöiden nimet pyydetään ilmoittamaan hallintosihteerille 15.3.2024 mennessä.

3. nimetä ohjausryhmän puheenjohtajaksi kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajaksi kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja. Henkilöstö- ja hallintopäällikkö toimii ohjausryhmän sihteerinä.

4. valtuuttaa kaupunginjohtajan tarvittaessa antamaan palvelualueille tarvittaessa valtuudet käyttää ulkopuolista asiantuntijapalvelua, jota saatetaan tarvita esim. omaisuuden arvonmäärityksessä.

5. antaa palvelualueille tehtäväksi selvittää omassa toiminnassaan tai taloudessaan toteutettavista kehittämistoimenpiteistä.

6. valtuuttaa kaupunginjohtajan ja talous- ja hallintojohtajan antamaan tarkempaa ohjausta kehittämissuunnitelman laatimiseksi ohjausryhmän linjausten pohjalta.